

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna števska stana
— 40 vinarjev. —

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

haja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petstvestica 75 vin., pogojen prostor 1:25 v; razglasi in posilno vrstica po 1:50 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Pred odločitvijo.

Italijanska socialistična stranka je izdala oklic na italijansko delavstvo, v katerem protestira proti vojaškimi pustolovčinam na Reki in drugod ter pozivlja italijansko ljudstvo, da naj strne vse svoje revolucionarne sile, kajti ni izključeno, da pride v Italijo prav v kratkem do odločilnih dogodkov. Vesti, ki jih dobivamo medtem iz Italije, potrjujejo to mnenje. Italija preživlja hudo krizo. Morda bo italijansko ljudstvo še predno si mislimo poklicano, da voli med vojaško diktaturo ali — socialno revolucijo.

Svoje mnenje o zadnjih dogodkih ob Adriji smo že povedali. Potrebno se nam pa zdi pribiti še enkrat vsa resnost tega trenutka tudi za nas. Zmaga vojaške diktature v Italiji pomeni morda, da bomo imeli novo vojno — vojno med Italijo in Jugoslavijo! Kakšne posledice utegne imeti to nele za nas in za Italijo, marveč za ves svet, ni treba podudariati. Zato mislimo, da je treba svariti, svariti takoj ene in druge. Posebno pa — proletarijat. Evropski imperializem, ki hoče iz Pariza odmerlati narodne mete in pravice, ni več v stanu rešiti niti provizorično neštete težke probleme, svetovne vojne. Naravno, imperialističen mir ne more biti pravičen mir. Zato uvajeva zatirano človeštvo boli in boli, da je povoljna rešitev vseh teh problemov v radikalni rešitvi proletarijata in nositelja pravice in mira. Od nje je odvisna bodočnost sveta. Le združeno delavstvo more urediti socialna in narodna vprašanja ter tako preprečiti nova gorja, hujše katastrofe.

Zato pričakujemo, da bo znal italijanski proletarijat pravočasno na-

stopiti proti militaristični reakciji v Italiji. Zmaga vojaških diktatorjev bi bila posebno v tem trenutku usodepolna za Italijo in za Jugoslavijo, usodepolna pa zlasti za razvoj in uvellavljenje proletarijata in njegovih pravičnih načel na celim svetu. Baš zadnji dogodki v Italiji nam pričajo, da ne bodo ljudstva uspešno zavarovana proti nevarnostim vojne, dokler ne preidejo vlade v roke delavstva. Od svoje strani bomo storili v enakem pravcu vsa svoja dolžnost. Dovolj je tega neznošnega stanja. Imperialistični mogotci delajo v našo in tujo nesrečo. Vlado ljudstvu vsepovsod, da bo vladala pravica in mir!

Sicer prihajala vesti, da so gospodje v Rimu sklenili zasesti Reko po rednih četah. Namen teza sklena je prozoren. Potlačiti nevarno d'Annunzиеvo podjetje in obenem zasesti redne Reko — ta bi bila za vladajočo buržoazijo in dinastijo, ki ni v najboljšem položaju (na nacionalističnem shodu v Benetkah so zahtevali proglasitev italijanske republike z d'Annunzиеm predsednikom!!!) nač nalenša rešitev. Ali je pa to mogoče? Ali bo ententa v strahu pred dogodki v Italiji to dovolj? In kaj naj si misli žrtvovano ljudstvo? Ali naj plačamo zopet mi vedno in povsod vse stroške za nasilja in zločine drugih?

Protestiramo proti vsaki rešitvi, ki ne bi bila v interesu ljudstva, v interesu socializma, v interesu mednarodnega proletarijata. Tudi ta zadnja faza o ladjanskem sporu nam priča, da je sreča ljudstev le v zmagi združene zatirane človeštva. Ob uri odločitve bodimo vsi pripravljeni.

jega brodomnega oporišča. Italijani so zahtevali, naj se odstrani francoska zastava, ki vihra raz postopla, češ, da je to edina zavezniška zastava, ki še plapolna na Reki in ta mora izginiti. Francoski častnik je odgovoril, da zastave, katero so tekom štirih let skupno branili proti skupnemu sovražniku, tudi pred njim ne bo dal sneti. Ker pa so Italijani vztrajali na svoji zahtevi, se je francoski častnik postavil pred vod mornarjev, ki se je medtem zbral za njim. Italijani so se nato umaknili. Popoldne se je bližal francoskim postojankam v prosti luki čoln, narekan z italijanskim vojaštvom, ki je vihtelo svojo zastavo, obenem pa z revolverji grozilo francoskim vojakom. Ko so se na nekateri izmed teh vrgli v morje, da splavajo k čolnu, so Italijani naglo odveslali na varno.

Italijanska vlada in d'Annunzio.

Rim, 28. »Messaggero« objavlja smernice, ki služijo italijanski vladi pri njenem nastopanju proti d'Annunziju: Preprečiti vsak spopad med d'Annunzиеm in zavezniškimi četami; preprečiti vsako krvoprellitje med rednim italijanskim in d'Annunzиеvim vojaštvom; neposredna pogajanja z d'Annunzиеm samim; dati mestu možnost, da se preživlja.

Peppino in Gabriele...

Trst, 26. Zatrjuje se, da je general Peppino Garibaldi po večkratnih razgovorih z ministrskim predsednikom Nittijem odposlal d'Annunzиеvo pismo, v katerem mu predlaga tako rešitev reškega vprašanja, ki ne bi bilo sprejemljivo samo za Reko temveč tudi za Dalmacijo... (Kaj bi bilo za d'Annunzija »sprejemljivo«, si lahko mislimo. Gotovo pa je tudi, da bo »mineštra« iz te kuhinje za naš okus nezavžitna. Op. ur.)

»Blokada« Reke.

Trst, 28. »Epoca« poroča, da je italijanska ladja, narekana z živili v vrednosti nad milijon lir, doselna na Reko. Doše so tudi druge pošiljatve

živeža, katerih del pa je d'Annunzio kot nepotrebne zavrnil.

Iz d'Annunzиеvega začasnega kraljevstva.

Rim, 28. »Messaggero« poroča z Reke: D'Annunzio se je izjavil proti načrtu, ki priznava Reko Italiji, Volosko in Opatijo pa vmesni državi. Ako bi italijanska vlada pristala na ta načrt, je d'Annunzio baje trdno odločen, da Opatija in Volosko, kjer se nahajajo sedaj čete 26. armadnega zbora redne italijanske vojske, zese s svojim vojaštvom.

Admiral Casanova, ki je dospel na Reko, da užene d'Annunzija, ki ga je pa zaprl, a nato zopet izpustil, je odstavljen in nadomeščen s podadmiralom Nunesom.

General Badoglio poroča...

Rim, 28. General Badoglio je dospel v Rim, da poroča vladi o sedanjem položaju na Reki in o svojih uspehih. Še več pa o svojih neuspehih

Ubogti Wilson.

Napoli, 26. Občinski svet je sklenil prekrstiti dosedanjo »Wilsonovo ulico« v »Reško ulico«. (Jokal bo siromak... Op. ur.)

Najnoveljša poročila.

(Naša izvirna poročila.)

Vsebina Ljeninove mirovne poudbe.

Pariz, 27. »L'Humanite« priobčuje vsebino Bullitovega poročila iz Rusije, ki je vzbudilo veliko pozornost. Iz njega vidimo, da stremi Bullit za tem, da bi se sklenil med sovjetsko vlado in entento mir. Ljeninov predlog ima naslednje odstavke: Sovjetska vlada bo imela popolno nadzorstvo nad vsemi železnicami. Konec bo gospodarske blokade. Vsem političnim ujetnikom bo podeljena amnestija. Bullit poroča, da Ljenin zastopa povsem mišljenje ruskega ljudstva in da je drugačna vlada kot socialistična na Ruskem nemogoča. Iz Bullitovega slučaja se bo razvil velik boj med Wilsonom in Lloydom Georgeom. Opozicija v ameriškem senatu se poslužuje tega poročila v boju proti mirovni pogodbi.

»RDEČA KNJIGA IN AVSTRILJSKO ČASOPISJE.

Dunaj, 28. Objava Bauerjeve »rdeče knjige« — ki kakor znano zvrta glavno krivdo na izbruhu vojne na Avstro-Ogrsko, zlasti pa na Berchtolda, je izzvala v vsem avstrijskem časopisju vihar ogorčenih protestov. »Neuer Tag« se z vso silo zaganja v ta poizkus, oprati Nemčijo pred svetom in zavesti javnost k mnenju, da je ravnala Nemčija pod

vpilvom Dunaja. »Kdor pozna tudi ozadje onih dogodkov.« pravi list, »ve tudi, kaj je resnica.« Bauerjeva objava »rdeče knjige« je le ponoven poizkus politike združenja Avstrije z Nemčijo. Očiboko je obžalovati, da tudi kancler Renner vztraja v Bauerjevi zablodi.

V ZNAMENJU VZAJEMNOSTI.

Bern, 28. Načelniški odbor zveze švicarskih rudarskih organizacij je sklenil, da ne odpošlje svojih zastopnikov na delavski kongres v Washington, dokler v zmislu sklepa mednarodnega kongresa v Amsterdamu ne bo oficijalno povabljen tudi delavstvo bivših osrednjih držav.

ITALIJA ZA ZVEZO Z RUSIJO...

Rim, 26. Poslanec Grassi, ki se je pravkar povrnil iz Rusije, je predložil svoje poročilo o položaju v Rusiji ter sporočil tudi predlog ruskega poslanika v Stockholmu, naj italijanska vlada pošlje v Rusijo komitajo, ki bo na licu mesta ugotovila dejansko stanje ter dognala vse potrebno za ureditev trgovskih odnosov z Rusijo. Poslanec Grassi je obljubil, da bo svoje poročilo še natančno proučil ter stavil kasneje svoje konkretne predloge.

(Vesti LDU.)

Ministrska kriza.

Beograd, 28. »Politika« poroča: Včeraj ob 7. zvečer je bil predsednik

narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič pri regentu in ga obvestil o političnem položaju in o posvetovanjih, ki jih je vodil zadnja dva dni z načelniki raznih političnih skupin. Dr. Pavlovič je včeraj ves dan konferiral z načelniki strank. Izgleda, da dr. Pavlovič ni posebno pripravljen, da bi prevzel sestavo nove vlade. Pravijo, da bo predlagal regentu, naj sam odloči, komu hoče poveriti sestavo novega kabineta, njemu ali Protiču. — Danes ob 10. dopoldne je nameravala skupina uglednejših poslancev energično zahtevati od predsednika narodnega predstavništva, naj se vendar že enkrat najde izhod iz te ministrske krize, naj se potem že poveri sestava nove vlade Pašiču, dr. Trumbiču, Pribičeviću ali Protiču. Ministrski predsednik Davidovič je odložil še pred nekoliko dnevi vsako odgovornost svoje vlade za posledice, katere bi imela ta dolgotrajna kriza. Sedaj je stvar krona in parlamenta, da se iz te krize kolikor mogoče hitro izide. Edini izhod bi bil, kakor je rekel neki starejši poslanec, da prestolonaslednik pokliče na dvor vse načelnike strank in da kategorično zahteva od njih, naj sestavijo vladu v najkrajšem času

Po svetu.

KONGRES ITALIJANSKE SOCIALISTIČNE UNIJE.

Split, 28. (DDU.) Na kongresu italijanske socialistične unije v Rimu je bil z znatno večino odobren dnevni red: Kongres italijanske socialistične unije obžaluje, ker se vlada ni poslužila izvršenega čina, na Reki, da bolje dokumentira pred svetom neznanjansko čustvo Italijanov za Reko ter obžaluje boljševiški apel na oni del mase, ki je karakteriziran z rdečim defetizmom; v znak protesta proti akciji vlade, kakor tudi v znak nikdar zanikane ljubezni napram Reki, povdarjajoč na priznanje prava drugih narodov na druge dele jadranske obale, sklene sodelovati pri narodnem podpisovanju za Reko. Zastopnik Bisolati se je glasovanju odtegnil. Zastopnik Ganepa ni bil prisoten.

Reorganizacija vojne zveze.

V sredo se je vršil v mestni posvetovalnici občni zbor Vojne zveze, na kojem se je imelo odločiti, ali naj Vojna zveza po volni likvidira, ali pa naj se jo primerno reorganizira in sprejme temu primerne pravila.

Zborovanje je otvoril predsednik sodrug Kristan, ki je podal napred kratko poročilo o poslovanju zadruge v preteklih mesecih. Pri tem se je dotaknil tudi znanih neredno-

LISTEK.

GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil Fran Albrecht. (Dalje.)

Hotel sem napraviti stvari konec in sem vstal, pritiran do skrajnosti od svoje fiksne ideje v zadevi časopisa. Skrivnost je bilo treba razjasniti, naj stane kar hoče. »Ako ne morete brati časopisa, zakaj potem...« »Na številkah dve, mislim, ste rekli?« je nadaljeval mož, ne da bi pazil na moj nemir. »Svojčas sem poznal vse ljudi na številkah 2. Kako se piše vaš gospodar?« V vsej naglici sem si izmislil ime, da bi se ra iznebil; si ga v hipu pripravil in ga vrgel tja, da bi porazil z njim svojega mučitelja. »Happolati,« sem rekel. »Happolati, da,« je pokimal mož; niti enega zloga tega težavnega imena ni prelišal. Začuden sem pogledal vanj; sedel je tam zelo resen z zamišljenim licem. Jedva da sem izgovoril to bedasto ime, ki mi je tako hipoma prišlo na um, že se je mož sprizajnil z njim in

se dejal, kot da ga je že nekoč preje slišal. Medtem je položil svoj zavitek poleg sebe na klop in jaz sem čutil, kako so vsi moji živci vzdrgetali od radovednosti. Zdajci sem opazil, da je bilo na časopisu polno maščobnih madežev.

»Ni-li vaš gospodar pomorščak?« je vprašal mož brez najmanjšega sledu ironije v svojem glasu. »Zdi se mi, da se natanko spominjam, da je bil pomorščak?«

»Pomorščak? Oprostite, to mora biti njegov brat, ki ga poznate; to je namreč I. A. Happolati, agent.«

Mislil sem, da bo to napravilo stvari konec; toda mož je radevolje nasedel vsemu; ako bi si bil izmislil ime kot Barabež Roženkranec, bi najbrže to prav tako ne vzbudilo njegovega sumničenja.

»Baje je prav razborit človek, kot sem slišal,« je rekel in se poskušal še dalje. —

»Oh, to vam je prekanjenec,« sem odgovoril, »razborit trgovec, agent za vse mogoče, za kitajske brusnice, rusko perje in puh, kože, črnilo...«

»He-he, vražji človek to!« me je prekinil starec v najvišji meri obradoščen

Zadeva je pričlenjala biti zanimiva. Ves prizor je z mano vred ponorel in laž za lažjo se je usipala iz mojih možganov. Sedel sem nazaj, pozabil na časopis in tehtne dokumente, se pričel razvnehati in prekinalj svojega sobe-

sednika. Vsled lahkovernosti starega pretlikavca sem postal ves običten; hotel sem se mu brezobzirno nalagati, ga velikopotezno poraziti in prisiliti, da oneml od začudenja.

Ako je že kaj slišal o električni pesmarici, ki jo je bil iznašel Happolati?

»Kaj, — o elek...«

Z električnimi črkami, ki se svetijo v temi! Velikansko podjetje, nešteto milijonov kron naloznih, lvarne in tiskarne v polni pari, trume fiksno nastavljenih mehanikov zaposlene, kot sem slišal, okoli sedemsto ljudi.

»Da, da, kaj nisem rekel!« je dejal mož predse. Več ni rekel; veroval je prav vsaki besedici tega, kar sem pripovedoval in vendar se ni čudil. To me je nekako razočaralo, zakaj pričakoval sem, da ga s svojimi izmišljotinami spravim vsega iz sebe.

Izmislil sem si še par obupnih laži, pričel govoričiti kar na slepo, pripovedoval, da je bil Happolati devet let minister v Perziji. »Vi gotovo niti ne slutite, kaj se to pravi, biti minister v Perziji?« sem vprašal. To da je vse kaj več nego kralj tu pri nas doma, približno toliko kot sultan, ako ve, kaj je to. Happolati pa da je opravil z vsem. In nato sem pripovedoval o Ylajali, njegovi hčerki, vili, princeski, ki je imela tristo suženj in počivala na ležišču od rumenih rož, najlepše bitje, kar sem jih kdaj

videl, za boga, v celim svojem življenju nisem videl nič sličnega!

»Res? Tako zala?« je rekel starec z očsotnim izrazom na licu in je strmel v tla.

Zala? Lepa je, pregrešno krasna! Oči! Ko surova žida, roke kot lantar! En sam njen pogled da je zapeljivši od poljuba in kadar me je poklicala, je šinil njen glas kot vinski curek v fosfor moje duše! Zakaj da naj bi ne bila lepa? Ali jo je mar smatral za kakšnega blagajniškega sluga ali boxznakoga pri ognjeguschih? Ona da je pač čisto enostavno nebeško lepa, to mi lahko razodenem. Balka.

»Da, da!« je rekel mož nekoliko osuplo.

Njegov mir me je srdil; moj lastni glas mi je razburjal in govoril sem povsem resno. Ukradeni snisi iz arhiva, traktati te all one veslesile so bili pozabljeni; mali, ploščati zavoj je ležal med nama na klopi in niti najmanj me ni več mikalo, da bi ga preiskal radi njegove vsebine. Bil sem ves zatopljen v svoje lastne zgodbe, ki so gnale čudne slike mimo močnega pogleda; kri mi je stila v glavo in iz polnega grla sem se pričel smelati.

Zdajci se je zdelo, da hoče mož oditi. Dvignil se je in da bi me ne prekinil preveč na kratko, je dejal:

»Gotovo ima tudi ogromna posestva, pravijo, ta Happolati?« (Dalje prih.)

sti pri Vojni zvezi in pripomni, da so daleč reorednosti povod za temeljito reorganizacijo celega podjetja. Vojna zveza je danes vključena tem nerednostim po številu oskrbovancev, ugledu in materijelnih sredstvih močnejša, kot kdaj prej. To je dobra posledica taktike, ki ni skušala prikrižati nezdravih poljavov. Danes je ozačje očistočeno, v svojo organizacijo je prišel nov duh, ki dviga slednjega, ki pri njej sodeluje, in ki nam je najboljše poročilo za bodočnost. Naloge, ki se podjetju za najbližjo bodočnost stavilo, so velikanske. Vsled prometnih težkoč bo za zimo prehrana Slovencev v resni nevarnosti. Pomikanje obleke postaja vsak dan občutnejše. Tudi za kurivo bo pozimi hudo. Treba bo strniti vse sile, da se zagaruje delavstvu najpotrebnejše. Zato je sklenilo načelstvo predložiti občnemu zboru, da naj se Volne zveze ne likvidira, ampak se lo primerno reorganizira in izpremeni. Zadruga bi se naj imenovala po novem načrtu: Nakupovalna družba za konsumna društva in zavode.

Nato je referiral dr. Korun o načrtu za nova pravila. O pravilih se je točko za točko glasovalo. Do kontroverze je prišlo samo, ko se je razpravljalo o točkah glede volitev v načelstvo.

Zastopniki Gospodarske zveze z g. dr. Mohorščičem na čelu so se zavzemali živahno za uvedbo propozicij volitev v načelstvo. Večina pa je bila mnenja, da bi proporc, ki je za kontrolno zboru pravilno načelo, v eksekutivnih organih enotno delo je oteževalo. To mnenje je gotovo pravilno. Vsi vemo, da so v vseh organizacijah eksekutive, ki so brezprogramen konglomerat nadržanih smeri, zelo slabe in da je bolje, da manjšine, s kojima se ni mogoče brez proporca sporazumeti, v eksekutivi ne sodelujejo. S tem seveda ne oporekamo, da bi ne pristojalo v vodstvu združen, kot je Volna zveza tudi konsumnim organizacijam VSL primerno zastopstvo in da bi ne bilo bolje, ako bi se izvršile volitve v novo načelstvo potem sporazuma med večino in manjšino. Ako do tega ni prišlo, — je pripisovati to temu, da se krščenjsko-socialne organizacije niso pravočasno poskusile z večino sporazumeti, ampak so prišle s svojimi predlogi neposredno na občni zbor in nastopile tam s pretiranimi zahtevami, medtem, ko so protipredloge večine, ki niso bili mišljeni kot zadnja beseda, kratkomalo odbile.

Po vsem tem je moralo odločiti nač razmerje moči. V novo načelstvo so bili voljeni za delavske zadruge ss: Anton Kristan, Albin Prepeluh, Melhior Čobal, dr. Milan Kozan in Filip Uratnik.

V nadzorstvu zastopajo delavske zadruge ss: Anton Topolovec (Koroško), Viktor Grčar (Maribor), I. Valenček (Velenje), Karl Malovrh (Hrastnik), Anton Zugwitz (Jesenice).

Enako številno je odposlala v načelstvo skupina industrijskih konsumnih društev.

Tudi v nadzorstvu imajo zastopniki industrije paritetno zastopstvo.

Po občnem zboru se je načelstvo konstituiralo. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Anton Kristan, za prvega podpredsednika g. Jean Pollak, za drugega podpredsednika pa sodrug Albin Prepeluh. Reorganizacijsko delo v Volni zvezi je s tem dokončalo. Nova Nakupovalna družba bo naloge dosedanjih zadrug s podvojenimi silami tudi za naprej vršila. Duh, ki jo je utvarjal in ki veje v njej zlasti po vzgledu omenjenih neljubih izkušnja, nam jamči, da se bo razvila v zadrugo velepodjetje prve vrste.

Novice.

— Visoka šola za veterinarje v Brnu začne s predavanji za vse štiri letnike s 1. novembrom. Kolikor znan so se vpisovanla že začela.

— Amerikanski dolarji. Naš konzulat v New-Yorku bo sprejel denar naših ameriških rotakov in jim izdalal čeke glaseče se na naše ministrstvo financ, ki se bodo tu izplačevali v našem denarju. V Ameriki demponirani denar se bo v Ameriki vložil v kako večjo banko na tekoči račun ministrstva financ, ki bo z njim disponiralo za državne potrebe. — Če je ministrstvo financ to zavezo na ta način uredilo, je bilo to mogoče potrebno, posebno še, ker danes dolar stane že 65 K 50 vin.

— Nova brezlična postaja. Na Baniškem vrhu so postavili brezlično brezoljavno postajo. Poizkusi brezličnega brezoljavja s Parizom, ki so se vršili zadnje dni, so uspeli. Začetkom oktobra se prične redno delovanje nove postaje.

Dnevne vesti.

To so argumenti.

Sobotni »Slovenec« se je zopet pohvalil. Kar imamo modrosti na svetu, ta tiči vsa, prav vsa v katoliški tiskarni. To smo že zadnjič povedali. Zato ne razumemo, zakaj se je »Slovenec« zopet tako mudilo — z lastno pohvalo. Vse kar so svetovni učeniški napisali o versstvu, vse kar nam tozadevno navaja dr. Lotrič v svojih člankih o šolstvu, vse je kratkomalo že nič. Taka je sodba »Slovenčevih« urednikov — učenjakov in — konec. Svoje vsestransko duhovite sodbe jim ni treba niti najmanj utemeljevati. Dokazov bi bilo škoda. Beseda, tiskana v »Slovenec« mora zadostovati. Vsled tega ni tudi nobenega dvoma več, da je notica v sobotnem »Slovenec« prepričala poslednjega Slovenca in posledno Slovenko, da je naše mnenje o versstvu zgrešeno. To je pač gotovo. Kratkomalno: vse je sedaj lepo in jasno. Čudimo se samo okolnosti, da se ni še noben »Slovenčev« učenjak zgledal pri prefektu pariške Lorbone. S pomočjo svoje neizmotljive vede in svojih uredniških knjig, bi tamkaj lahko nastopil takoj službo javnega — vratarja.

Zahvala izpuščenih koroških internancev.

Prejeli smo: Odločnemu, nestrankskemu in res človekoljubnemu posredovanju, ki ga je izvršila vaša socialna - demokratska stranka, da smo bili koroški internanci izpuščeni na svoje domove in prebivališča, se sem potem udano zahvaljujemo. Se enkrat prisrčna hvala za ves trud in človekoljubno prizadevanje! — Dr. G. Herbst, Pilberk.

Južna železnica.

Z ozirom na notico v št. 26. »Napreja« sporoča obratno ravnatelstvo, da je v Mariboru (Tezno) še veliko vozov papirja in do 200 vozov drugega za Zagreb ustavljenega blaga, ki se vsled stalnega prenapoljenja obeh postaj v Zagrebu ne more odposlati. Obveščene so o tem vse oblasti, a brez uspeha. Krivda leži na prepočasnem razkladanju in prepočasemu carinskemu postopanju v Zagrebu, dejstva, katerih ravnatelstvo ne more odpraviti.

Centralna organizacija invalidov za Slovenijo.

Po dolgotrajnem in težavnem boju je razširila »Zveza vojnih invalidov za slovo Štajersko« svoj delokrog na ozemlje cele Slovenije. Sedež centrale se sedaj nahaja v Ljubljani. Organizacija je bila kljub težavam in nasprotovom, ki jih je doživljala od strani onih, ki so hoteli organizacijo razbiti, vedno pridno na delu: prirajala je invalidne shode in nabirala prispevke v korist članom. Centralna organizacija je bila zelo potrebna. Tega ne bo tajil nikdo, ki mu je kaj ležeče na izboljšanju gnotnega stanja ubogih invalidov. Invalidi se predobro zavadamo vsled lastnih izkušenj, da nam bo pomagano le v slučaju, da si sami pomagamo. In opomogli si bomo edino! potem močne centralne organizacije. O našem cilju bomo še obširneje poročali. — Naznanjamo za enkrat le toliko, da se je do končne preselitve centrale v Ljubljano, obračati še na stari naslov v Cella. — Občni zbor pa se bo vršil dne 5. oktobra t. l. že v Ljubljani.

Izredna javna seja občinskega sveta ljubljanskega

se bo vršila v torek, dne 30. septembra 1919 ob petih popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je med drugim tudi: Poročilo personalno-pravnega odseka o dopisu županovem glede ureditve službenega razmerja uradništva Mestne hranilnice ljubljanske, glede dovolitve kredita za sprejem regenta, glede uvedbe občinskega drobiža v Ljubljani, o prošnji mestnih uradnikov in uslužbencev za ureditev draginskih doklad, glede dobave orodja za snajenje kanalov, glede ureditve poti in občestnega larka za Koslerjevimi zidom v Spodnji Šiški, glede zvišanja tržnih pristojbin za živinske sejne, o prošnji dimnikarske zadrug za zvišanje dimnikarskih tarifov, glede plinarničnega obrata ter zvišanja cen plinu ter talne sele.

— Sejnal v novomeškem okraju so vsled kužnih bolezni pri govedih, ovcah in kozah do preklica prepovedani. Več v razglasu, ki je nabit na mestni deski.

— Iz gledališke pisarne. Ker je bilo dramsko gledališče radi smrti gospoda I. Borštnika tri dni zaprto, veljajo vstopnice, kupljene za predstavo pretečenega torka za predstavo v ponedeljek, dne 29. t. m., vstop-

nice kupljene za predstavu pretečene srede veljajo za predstavu v četrtek, dne 2. oktobra.

— Podpredsednik deželne vlade za Slovenijo g. dr. Žerjav je obobil in začasno ne uraduje. Vsled tega odpade pri njem vsak sprejem strank, bodisi v uradu, kakor tudi na zasebnem stanovanju.

Bolniški sladkor se v torek 30. t. m. ne bode delil na magistratu, ker ga aprovizacija sedaj nima v zalogi.

Prireditve.

Poziv vsem beguncem! V smislu sklepov začasnega Odhoda za zasedeno ozemlje v Ljubljani ter tabora beguncev v Ptuj se vrši dne 5. oktobra t. l. v Ljubljani veliko zborovanje vseh beguncev, na katerem se bo razpravljalo o vseh vprašanih, ki se tičejo beguncem iz poitalijskih zasedenega ozemlja, političnih in nepolitičnih. Na tem zborovanju se bo tudi položil temelj samostojni organizaciji. Ze danes opozarjamo na to zborovanje vse begunce, pa tudi naše zastopnike. Podrobna navodila se bodo sporočila pravočasno. — Začasni odbor za zasedeno ozemlje.

Zveza poštnih organizacij v Ljubljani vabi k širši odborovi seli v torek, dne 30. sept. ob pol 20. uri v pismonoško dvorano na glavni pošti.

Filatelija. Sklicujem v smislu pravil ustanovni občni zbor Jugoslovske filatelične zveze, sekcija Ljubljana, na ponedeljek, dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v vrtni salon gostilne »Češnovar« v Koldovskih ulici. Dnevni red: Sprejem: članov, volitve, razdelitev naročenih katalogov, oddaja znamk in drugih filat. potrebščin, slučajnosti. — Vabljeni so vsi filatelisti Ljubljane in okolice. — Franc Križanič, t. ž. poverjenik.

Iz stranke.

Mezno gibanje mlinarjev v Mariboru.

Tovarne Franc Ludwig in sinovi in Karl Scherbaum in sinovi so dne 11. septembra t. l. sklenili z osrednjim društvom živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani sledečo pogodbo: 1. Vsem delavcem se zviša plača za 50 %. — 2. Vsak delavec dobi nabaven prispevek K 200, za ženo K 100 in vsakega nesprekrbljenega otroka pod 14. letom 50 kron. — 3. Čezurno delo se plača po 3 krono. — 4. Vse naturalne dajatve bodo delavci prejemali v naprej in v isti izmeri kakor do sedaj. — Ta pogodba je stopila takoj v veljavo.

Izpred sodišča.

Umor v Mostah.

Dne 12. februarja t. l. zvečer je nekdo zaklal z nožem bosanca Tomo Mazuro, ki je imel pri sebi nekaj več denarja. Sum je padel na Svetožarja Janjčiča, bosanca iz Banjaluke, ki se je v prenočišču »New York« javil pod napačnim imenom Milan Milanković. Janjčič je že od 13. februarja v preiskovalnem zaporu. Obtožen je hudodelstva umora in prestopka napačne priglasitve. Janjčič je zelo zgovoren in zanika z vso odločnostjo umor. Poročniki so s glasno zanikanjem krivdo umora, s glasno pa potrdili vrašanje prestopka napačne priglasitve. Z ozirom na ta krivdorek je bil Janjčič sojen na 14 dni zapore zaradi prestopka napačne priglasitve, oproščen pa obtožbe glede umora.

Iz Slovenije.

Laško.

Tudi pri nas vstaja delavstvo in se pridružuje armadi. Tako smo imeli v nedeljo, dne 14. septembra, impozanten shod, katerega je otvoril predsednik pripravljalnega odbora strokovnih organizacij, sodrug Kolarš. Poročal je sodrug Malovrh iz Hrastnika o pomenu strokovne organizacije rudarjev, katerih je tu v Hudjani že lepo število zaposlenih. Med temi vlada veliko zanimanje za svojo stanovsko organizacijo. Sodr. Ule iz Zagorja je nato predlagal odbor za podružnico rudarjev v Hudjani, v katerega so bili enoglasno izvoljeni sledeči sodrugi: Repše Iv., načelnik; Golouh Miha, namestnik; Grešak Ivan, blagajnik; Diaci Tomaž, namestnik; Trbovc Jernej, zapisnikar; Ulaga Ivan, Jazbinšek Al., Knez Jože, Ravnihar Ivan, Ulaga Jože, odborniki. Sodr. Marn iz Cella je v kratkih in jedrnatih besedah povdarjal pomen strokovnih organizacij. Za svoja izvajanja je žel mnogo odobravanja. Sodr. Dražil iz Ljubljane je poročal o pomenu gosti odar-

ške organizacije, za katero vlada med tukašnjim delavstvom in kmečkim ljudstvom veliko zanimanje. Lepo število je že pristopilo h konsumnemu društvu, katerega bomo pri nas takoj ustanovili, ko pridobimo zanj zadostno število članov. V pripravljani odbor konsumnega društva so bili izvoljeni sodrugi: Kuntara Anton, predsednik; Smodij Jožef, namestnik; Krušič Simon, blagajnik; Klenovšek Kvirin, namestnik; Vaca Vaclav, Katler Anton, Stefe Martin, Hrastnik Rok, Vale Josip, Šipek Albert, odborniki. Tako so ta dan rudarji iz Hudejame položili temelji zgradbi strokovnih organizacij v našem kraju. Tem so se pridružili tudi delavci cementne tovarne, ki so do zadnjega moža pristopili v strokovno organizacijo. Delavci so pa skupno s kmeti pričeli tudi s pripravo za ustanovitev podružnice konsumnega društva, katere člani se z dnem množe. Delavski zaupniki in delavci, na resno delo! Privabite vse sotrpine v svojo organizacijo, otrebite se pojavov in vojnih dobičkarjev, agitirajte za konsumno društvo. Čim prej vas bo zadostno število, tem prej se otvorimo svojo trgovino, v kateri bo delavec in kmet gospodar! Kdor želi pristopiti, naj se takoj prijavi zgoraj omenjenim zaupnikom. Ta dan se je zopet pomnožila moč delavske in kmečke armade in smo si postavili svojo trgovino v našem trgu, ob kateri si bo šovinistični buržuj razbil svojo glavo.

Bistrica v Rožu.

Pri nas smo imeli dne 22. t. m. ob 6. uri zvečer v gostilni pri Tomazu jako dobro obiskan shod. Delavci tovarne K. o. d. so se vsi, kar jih ni bilo na delu, shoda udeležili. Med njimi je bilo tudi veliko žensk. Sodr. Marčič iz Jesenic je shod otvoril. Pojasnil je namen shoda, ki je bil v prvi vrsti sklican za to, da se delavstvu pojasnijo, kaj je organizacija in za kakim ciljem stremijo vse delavske strokovne organizacije, v drugi vrsti pa za to, da se poravna afera med organiziranim delavstvom in med delavcem Ibovnikom, ki mu je delavstvo vsled njegovih nedoslednosti napram organizaciji zabranilo vstop v tovarno. Sodr. Mihevc je govoril o pomenu organizacije. Nato pa je govoril o sporu, da se dokaže vse, kakšne nasilnosti so delali delavci napram Ibovniku, o čemur je vedel »Večerni List« toliko pisati. Sodr. Mihevc je povedal, da je prav uludno pismeno povabil Ibovnik na shod, da bi se našlo sporazumljenje. Ali glej, čakali smo in čakali, vendar pa nismo pričakali, da bi bil prišel tisti, ki se mu je po mnenju doznika »Večernega Lista« godila taka krivica. Mihevc je pojasnil, da mu je okrajno glavarstvo naročilo, da to zadevo reši in je bil pripravljen to storiti. Pokazalo pa se je, da je Ibovnik tako svoelegaven, da se ni hotel temu vabilu odzvati. Ze preje je, namesto da išče sporazuma z delavci, iskal pomoči pri orožnikih, sodnih in župniščih. Sklenilo se je torej, da ako on ne pozna delavstva, tudi delavstvo njeza ne bo poznalo in se zato z njim ne bo več pogajalo. Nadalje je sodrug Marčič pojasnjeval, koliko je delavstvu že koristila organizacija in kako veliko delo jih še čaka. Priporočal je vstrajnost v vseh bojih. Sodr. Jerolič je opominjal delavstvo, da se bolj zanima za delavsko čtivo. Le potom delavskih časopisov in delavskih knjig bo prišlo delavstvo do pravega spoznanja, do prepotrebne izobrazbe. Delavstvo je z vidnim zanimanjem sledilo izvajanjem vseh govornikov. Videli smo, da le to delavstvo zrelo za organizatorično delo in da bo njegova solidarnost rodila še obilen sad.

Konjice.

21. t. m. se je vršil tu dobro obiskan shod. Sklicala ga je strokovna organizacija usnarjev. Predsedoval je sodr. Šteflr, poročal pa sodrug Marn iz Cella. Ljudje so ga prav pazno poslušali. Govoril je o političnem položaju, o potrebi volitev za konstituanto itd. Priporočal je toplo strankino časopisje »Napreja«, »Ljudski Glas« itd. Po zborovanju se je vrnelo v politično in strokovno organizacijo precejšnje število delavcev. Uspeh shoda najbolsi. Dobro bi bilo jih sklicati več.

Iz Kamnika.

V tukajšnji državni smodnišnici se dogajajo stvari, da se človek vpraša, je li to mogoče v naši svobodni in demokratični Jugoslaviji. Moderno - kapitalistično zasužnjevanje in pritisk od strani nekaterih delovodij — njim na čelu dobroznane osebe, ki so si svojo sedanjo službo pridobile na ta način, da so se s častno besedo in lastnoručnim podpisom obvezale, da bodo v svoji službi nepristranske napram delavstvu — je zavzelo tak obseg, da je nujno potrebno o tem obvestiti širšo javnost. Nam je popolnoma vseeno, kake politične barve je ta gospodar. Le to odločno zahtevamo, da se delavstvu prostovoljno pusti izbiro svoje lastne organizacije, zahtevamo za vse delavce v smodnišnici enake pravice. Kar je dovoljeno v tovarni delavstvu drugega prepročanja, to mora biti dovoljeno v tovarni tudi našemu delavstvu. Odločno si prepovedujemo, da bi se našim pristajem v tvornici grozilo z odstopom iz dela in odpovedo stanovanja, radi tega ker pripadajo naši strokovni organizaciji. Ze itak do skrajnosti zgarano delavstvo si tega ne bo pustilo dopasti. Ako je bilo možno vpeljati red v privatna podjetja, se bo tu tudi: to tembolj ker tovarna kot državno podjetje je prva dolžna varovati svobodo mišljenja — temelji države. Gospodje, s tem, da je smodnišnica državni obrat, še ni upravičeno smatrati delavstvo v tovarni za volaško mašinerijo. Bilo le to mogoče v pokrajini Avstriji ali v demokratični Jugoslaviji je to izključeno. Razni »raportci« in »befehli« se prav brez škode za obstoj obrata odpravilo. »Feidwebelsko« nastopanje je preživelo in svetovali bi merodajnim osebam v tovarni, da se za razna naznanila in slično napram delavstvu poslužujejo bolj demokratičnih sredstev. Gospodje so lahko prepričani, da bo to le v prid obratovanju tovarne; ker le z pravilnim umevanjem ljudskega razpoloženja se da preprečiti morebitne bodoče dogodke, ki ne bi bili ne v korist tovarne in tudi ne v prid delavstva. — Prepovedana je našim zaupnikom v tvornici agitacija za našo strokovno organizacijo. zvezarjem je pa to ne le dovoljeno, temveč tudi uradništvu naravnost skuša z grožnjami prisiliti naše sodrugi k pristopu v »Nar. soc. zvezo«. Odločno zahtevamo, da se tudi nasprotim organizacijam prenove agitacijo v tovarni kakor nam; ali pa dovolj nam isto svobodo agitacije v tovarni, ki to sedaj vživajo zvezarji. Na sodelovanje gospodov uradnikov in delovodij tovarne v naši organizaciji niti ne reflektiramo. Toraj gospodje — enake pravice za vse! Ako to ne bo zadostovalo se poslužimo drugih sredstev, ki ne bodo gospodom ravno priletna. I. K.

Izdajatelj: Josip Petejan
Odgovorni urednik: Rudolf Golouh.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Šoto za kurjavo, stello, izolacijo in druge namene razpoložila za vagono in drobn. F. S. A. UHER, veletrgovina s prometom, Ljubljana. 6124-1

Sprejemem

delavce

za izdelovanje cementne strešne opeke in druge

cementne izdelke. 3-1
620 Nastop takoj. Plača dobra, delo trajno. Drag. Korbar, Zagorje o. S.

Bombaževa predilnica in tkalnica v Trilžu sprejme takoj sposobnega, zanesljivega in treznega

kočijaža

ki zna s konji dobro in ljubeznivo ravnavati ter se more pri kočiji in težki vožnji porabiti. Mlademu, krepkemu možu se daje prednost. Vstop takoj. Pismene ponudbe na zgornji naslov. 609 3-1

Zdravnik

dr. Viktor Breskvar

se je preselil

v Gradšče, Mišerjeva ulica št. 7, I. nadst. in ordinira od 10. do 12. ure popoldne.